

Literatūra • menas • mokslas

DRAUGAS — šeštadieninis priedas

2000 m. sausio 15 d.

Nr.11 (3)

Saturday supplement January 15, 2000

No. 11 (3)

Ne sensacijas vaikyti, bet intelektą ugdyti

Algimantas A. Naujokaitis

Sensacijų besivaikantių, bulvarinių kvapų atsiduodantių, Lietuvos laikraščių jūroje savo intelektualumu išsiskiria Vilniuje leidžiamas savaitraštis *Šiaurės Atėnai*. Tai Lietuvos atgimimo kūdikis, pradėtas leisti nepriklausomybės atkūrimo išvakarėse — 1990 m. vasario mėnesį. Taigi, naujojo tūkstantmečio pradžioje šis savaitraštis pažymi savo gyvavimo dešimtmetį.

Laikraštį paprastai daro žurnalistas (beje, dauguma Lietuvos žurnalistų yra išugdę sovietiniais laikais, jie dar toli nuo vakarietiško mentaliteto). *Šiaurės Atėnai* — bene vienintelis Lietuvos laikraštis, kurio redakcijoje nėra nė vieno žurnalisto. Visi šio savaitraščio redakcijos kūrėjiniai darbuotojai — kitų kvalifikacijų bei specialybių aukštosios mokyklos absolventai. Išvardysiu visus: du Sigitai — Geda ir Parulskis — plačiai žinomi poetai (savaitraštyje jie tvarko literatūros sritį), Alfonsas Andriuskevičius — dailėtyrininkas, Jūratė Visockaitė — kino kritikė, Gintaras Beresnevičius, besirūpinantis religijos ir filosofijos temomis — filosofas, Juozas Šorys — etnologas, o Pranas Morkus — publicistas, neturėjęs sąsajų su žurnalizmu. Savaitraščio kūnas ir siela, jo redaktorius — jaunas, originalus, plataus intelekto muzikologas Linas Paulauskis. Štai tas nedidelis jaunų intelektualų būrelis, dar pasitelkęs įvairių kultūros, teologijos sričių žinovus, leidžia šį net Vakaruose retos sandaros (turinio) savaitraštį, panašų į žurnalą. Jame nėra su žiburiu nerasi pigių, reklaminę kriminalinių, korupcinių, kitų mūsų laikraščiuose kasdien mirgančių vienadienių sensacingų temų, juo labiau didelį pelną duodančių reklaminių skelbimų. Visas laikraščio plotas skiriamas kultūros (placį prasmė), religijos, filosofijos, kitoms intelektualumą ugdančioms temoms. Jų ratas, užmojis man primena K. Bradūno, J. Girmiaus, A. Nykos-Nyliūno ir kitų mūsų išeivijos intelektualų leistus *Literatūros lankus*, kurie padėjo mūsų uždarai, provincinei literatūrai praplėsti akiračius, pasukti į vakarietiškos literatūros ir apmai pasaulinės kultūros vandenį. Greta mūsų rašytojų-lankininkų posmų ir eilučių *Literatūros lankuose* mirgėjo Charles Baudelaire, F. Garcia Lorca, Albert Camus, Franz Kafka, Arthur Rimbaud kūrinių.

Panašia kryptimi žengia ir *Šiaurės Atėnai* (beje, tai nusako ir savaitraščio pavadinimas). Juk per pusšimtį sovietinės okupacijos metų mūsų tautos kultūra geležine uždanga buvo atskirta nuo Vakarų, brutalusis ateizmas smukdė, naikino Lietuvos žmonių dvasingumą, krikščioniškąją moralę. Tad gerai, kad greta mūsų intelektualų savaitraščio puslapiuose gausu Europos, Amerikos žemynuose pagarsėjusių rašytojų, publicistų

kūrinių, teologų, filosofų, politologų, kitų sričių specialistų straipsnių, giliai, su dideliu intelektualumo krūviu nagrinėjančių šiuolaikinės kultūros, religijos, visuomenės reiškinius.

Pasitelkus mūsų ir Vakarų literatūros žinovus, jau kelinti metai skaitytojai išsamiai supažindinami su žymiaisiais, pas mus dar per mažai žinomais, pasaulio literatūros klasika ir jų kūryba. Išimtiniai straipsniai buvo apie George Bernard Shaw, Thomas S. Eliot, Virginia Woolf, seseris Brontes, Thomas Hardy, R. Kipling, Emille Zola, J. W. Goethe ir daugelį kitų.

Supažindinama ir su išeivijos kultūros veikėjais. Nemažai vietos skiriama mūsų ir Vakarų rašytojų naujų arba mažai žinomų kūrinių spausdinimui. Vos ne kiekviename *Šiaurės Atėnų* numeryje — vis nauji Sigitos Gedos vertimai: J. Slowacki, Czeslaw Milosz, J. Bobrowski, R. M. Rilke, G. Apollinaire, J. G. Borges, K. S. Keys... Pernai *Šiaurės Atėnai* spausdino visą J. Meko iki tol niekur neskelbtą poetinės prozos kūrinių *Žmogus prie lyjančio lango* (apie išeivio, emigranto dalį). O dažnoje savaitraščio laidoje spausdinamas kvalifikuotas, aštriadantis Sigitos Parulskio recenzijos apie naujausias mūsų ir išeivijos poetų knygas turbūt nepeiktų ir pats reiklusis A. Nyka-Nyliūnas.

Ypatingą vietą *Šiaurės Atėnuose* užima rimti, mokslinių krūvi turintys straipsniai religijos temomis. Jų autoriai — ne tik Lietuvos, bet ir užsienio šalių žinomi dvasininkai, teologai, filosofai. Paminėsiu tik vieną būdingesnį. Tai vilniečio dvasininko J. Vailionio pašnekesys apie moralę su Lietuvoje viešėjusiu teologijos daktaru, Paryžiaus Ecole Chathe-drale studijų direktorium vskupu Pierre D'Ornellas. Remiantis Kvebeko provincijoje esančio Universite de Sherbrooke teologijos fakulteto profesorium A. Valevičium, buvo išspausdintas straipsnis „Šiuolaikinės religinės ir filosofinės problemos“. Savaitraštyje taip pat nagrinėjamos religijos ir etnologijos sąsajos, baltų religija. Vargu ar Europoje, o gal ir visame pasaulyje rasime laikraštį, kuris jau daug metų kiekvienoje laidoje skelbtų kiekvieno sekmadienio Evangelijas ir jas lydinčius dvasininkų pamokslus — postiles. Tai rasime kiekvienoje, šeštadieninėje *Šiaurės Atėnų* laidoje. Šią skiltį, pavadintą „Sėkmadienio postile“ dažniausiai užpildo jaunas garsėjantis pamokslininkas, Vilniaus Bernardinų bažnyčios kunigas vienuolis Julius Sasnauskas.

Religijotyrą savaitraštyje tvarkantis G. Beresnevičius pasistengia, kad greta šiuolaikinės katalikybės, mūsų Bažnyčios veiklą nagrinėjančių temų būtų taip pat aiškios, Lietuvos pradžiosios plis-

ti Naujosios apaštalių bažnyčios, murmonų ir kitokios sekotos bei jų pavojai.

Nenorėdamas, kad skaitytojai pagaltų jį *Šiaurės Atėnai* — pernelyg rimtas ir mokslinis leidinys, turį pridurti kad toli gražu taip nėra. Kiekvienos laidos paskutinis puslapis skaitytoją verčia nusikvatioti arba bent nusišypsoti. Tai jau kelinti metai spausdinama žinomo rašytojo Jurgio Kunčino humoru nuplavinata skiltis. Tai ne banalybės, o patyrusio prozininko linksni (ir intelektualūs!) apmąstymai apie mūsų kasdienybes. Jei retsykiais J. Kunčinas „pailsta“, jį pakeičia čekų klasiko Jaroslav Hašek kazkada rašyti, bet aktualumo nepraradę, kandūs gyvenimo vaizdeliai.

Kad *Šiaurės Atėnuose* spausdinami idomūs, nevienadieniai rašiniai, galima spręsti iš to, kad jų pagrindu vien 1999 m. išleistas dvi knygos: S. Gedos *Žydyntys lubinai piliakalnių fone* ir kun. J. Sasnausko sakymai ir postilės *Dar kartą — žmogaus Sūnus*. O 1998 m. Seimo leidykla išleido *Šiaurės Atėnuose* anksčiau spausdintas J. Kunčino skilties rašiniais pagrįstą knygą *Aštaita iš gyvenimo švarko* (Liūdno satyros apie Gyvenimą, Politiką, Meną ir Aktualią Buitį).

Negaliu nepaminėti dar vieną *Šiaurės Atėnų* bruožą: šį savaitraštį leidžia idealistai, ko mūsų visuomenėje dabar sunku aptikti. Galima sakyti, kad redakcijos darbuotojai dirba ne dėl pinigų, o iš idėjos (čia šis laikraštis primena čikagiškį *Draugą* ir jo bendradarbius). Tik redakcijos buhalterė, reikalų vedėja ir dar pora darbuotojų gauna kuklią mėnesinę algą. Kiti, tarp jų S. Geda, S. Parulskis, G. Beresnevičius, P. Morkus ir kiti dirba be redakcijos algų, tik už nedidelį honorarą, kurio, beje, kartais tenka laukti ne vieną mėnesį. Mat finansinė parama iš Spaudos, radijo ir televizijos fondo beveik nutrūko. Savaitraštis, negaudamas pajamų iš atsisakinės spausdinti reklamos, atsidūrė ties užsidarymo riba. Kad galėtų vargais — negalais išsiversti, prieš kelis mėnesius redakcija iš dideles, patogesnių patalpų Maiorono gatvėje, persikėlė į mažesnes, pigesnes. Dabar redakcija prisiglaudusi ankštame kambaryje, apleistame name Šv. Ignato gatvėje, už kurį, beje, kiekvieną mėnesį savininkui tenka mokėti apie 700 litų nuomos. O kur dar spausdinimo kitos išlaidos? Tenka išsilaikyti dažniausiai iš prenumeratos pinigų, bet, deja, daugumas mūsų žmonių užsisako ir perka ne kultūrinius leidinius, bet pigiomis sensacijomis garsėjantius laikraščius.

Savaitraščio darbuotojai apsidžiaugė, neseniai iš Užatlantės gavę žinią, kad *Šiaurės Atėnams* paskirta JAV Lietuvos katalikų religinės šalpos rekomenduota prelato Juozo

Šiaurės Atėnų kūrybinių darbuotojų grupė (iš kairės): Juozas Šorys, redaktorius Linas Paulauskis, Alfonsas Andriuskevičius, Jūratė Visockaitė, Pranas Morkus. Grupei dar priklauso Sigita Geda, Sigita Parulskis, Gintaras Beresnevičius. Nuotr. Algimanto Žižūno

Žiniasklaida laisva, bet žurnalistas — laisvi ne visada

Vaidotas Žukas

Jaučiuosi nejaukiai, lyg ištrauktas iš judančio traukinio ir pastatytas ant kėdės perono viduryje. Jeigu šito dėmesio jau nebegalima išvengti, tai noriu pasakyti, kad radijo procesas — tikrai ne vieno žmogaus darbas. Vieną laidą gamina keliolika žmonių: korespondentai, garso operatoriai ir garso režisieriai, laidos prižiūrėtojai ir išleidėjai. Tad ši premija turėtų būti skirta visiems jiems. Pagaliau mūsų laidos būtų niekas be šimtų tūkstančių radijo klausytojų, jų gyvos, kritiškos reakcijos, skambučių ir laiškų. Visi esame viena virve surišti — lyg vienos redakcijos žmo-

nės, todėl jaučiuosi kaltas vienas priimdamas garbingą Stasio Lozoraičio premiją.

Šita proga noriu prisiminti mano pirmąjį žurnalizmo mokymą — absoliučiai laisvos dvasios žmogų, Sorbonos universiteto auklėtinį, žurnalistikos profesorį Juozą Keliuotį. Ne kas kitas prieškarinio Kauno, o būtent jo vadovaujama *Naujosios Romuvos* redakcija buvo modernios, pilnutinė demokratija einančios valstybės priebėga, naujų idėjų židinys, telkęs stipriausius nepriklausomos Lietuvos politikus, istorikus, rašytojus, dailininkus, teatrologus, muzikus. Vis dėlto net ir tuomet laisvoje Lietuvoje Juozas Keliuotis po savo darbo stalą turėjo lagaminėlį su keliais švariais marškiniais, nes A. Smetonos valdžia jam nuolat grąsino kalėjimu už per griežtą valdžios kritiką. Apie tai profesorius Keliuotis kalbėjo nesisąsąsdamas, bet juokdamasis, nes gauti parą savoje Lietuvoje už teisų reikalą — vienas malonumas.

Sovietinis periodas žiauriai ir iš šaknų pakirto mūsų žurnalistiką: vieni pasitraukė į Vakarus ir ten labai produktyviai veikė, kitus okupacinės struktūros išsiuntė į lagerius arba bandė perauklėti čia pat, vietoje. Deja, dažnai pavykdavo. Sovietmečiu formuoti ir jaunieji žurnalistas arba turėjo ideologijos vergai, arba juos sunaikindavo. Tikrai neprisitaikiusios liko mažumos, kurios ėjo į pogrindį, leido, jau istorija tapusius, bet labai brangius periodinius leidinius — nuo partizanų laikraštų iki LKBB-kos, *Aušros*, *Pastogės*, *Juventus akademica* ir kitų. Vėliau, per Gorbaciovo atšilimą, buvo leidžiama tam tikra minties laisvės kultūroje, metaforinė kalba, kuri vis stiprėjo, artėjant Atgimimo metui.

Ir štai jau geras dešimtmetis mėgaujamės visiška žodžio laisve. Ar džiaugiamės ja, ar mokame ją vertinti ir naudotis? Kokia žurnalistika yra dabar, prabėgus reikšmingam laisvės periodui? Šiuolaikinė Lietuvos žini-

sklaida yra laisva, bet žurnalistas kaip kūrybinis asmenybė — laisvi ne visada. Deja, mūsų žurnalistikoje vyksta procesas, kuriame vis mažiau lieka gilesnių pilietiško, vidinės kultūros reiškinio, vertybės gožiamos paklausėsnių savininkų interesų. Verslo azartas etinio stoburo stokojančius informavimo priemonių savininkus per dažnai paverčia cinikais, besipilninančiais iš tuštybių, smurto ir vulgarumo. Labiausiai man gaila pačių žurnalistų, kurie, kaip ir sovietmečiu, persiduoda, išsizdėdami savo sąžinės laisvės.

Banalu kartoti, bet žurnalistika turi būti laisva, drąsi, kūrybinga, objektyvi, nepaisanti jokių regalijų ir politinių tendencijų. Bet kartu gerbianči kiekvieną žmogų ir savo valstybę.

Kas turi pasikeisti Lietuvoje, kad mūsų žiniasklaida

būtų objektyvi? Pirmiausia, pati aukščiausia Lietuvos valdžia — prezidentas, Seimas, vyriausybė ir teismai turi patys panorėti, kad žurnalistika būtų atvira, teisinga ir objektyvi. Antra, turi būti sukurti civilizuoti teisiniai aktai, saugantys žmonių orumą, vaikų, jaunimo normalų ir natūralų vystymąsi. Trečia, pati visuomenė turi daug labiau rūpintis savo pilietine sąmone, ji turėtų suvokti, kad būtent nuo jų pačių — žiniasklaidos vartotojų — priklauso, ar žurnalistas jiems teiks teisingą informaciją, kultūrą, vertybes, ar žiniasklaidoje vyraus intrigos, tikros ir tariamos sensacijos, kultūrinis kičas.

Pagal apklausas žiniasklaida mūsų visuomenę pasitiki labiausiai. Nors jau 10 metų kasdien dirbu žurnalistini darbe, bet mano paties vertinimai yra gerokai skeptiškesni už bendrąją apklausų vidurkį. Ir vis dėlto, nepaisydamas šiandieninio savo nepasitikėjimo, su viltimi laikiu tegu ir nestaigaus... lažio. Manau, kad greit ateis laikas, kai pradžioje vienas, po to kitas didelį tiražą turintis ir nemažą įtaką visuomenei darantis Lietuvos dienraštis, TV-jos ar radijo stotis savo veiklą nukreips ne į pataikavimą masiniam skoniui ir instinktams, bet, kartu su įvairiomis geromis ir blogomis naujienomis ims teikti ir ginti pilietines ir pasaulietines vertybes, gyvybės ir sąžinės pirmenybę, ne tik informuos, bet nejudia, be didaktikos brandins modernų, kūrybingą, ištiesų laisvą Lietuvos pilietį.

Kalba, pasakyta Stasio Lozoraičio premijos už savaitines Lietuvos radijo laidas „Vėjai“ ir „Tiltai“ įteikimo proga Vilniuje š.m. sausio 6 d. Šią premiją Vaidotui Žukui skyrė Lietuvos Žurnalistų draugija. S. Lozoraičio premijai lešų skyrė Tautos fondas, kurio centras yra New York. TF taip pat turi savo skyrių Lietuvoje.

Stasio Lozoraičio premijos laureatas, „Vėjai“ ir „Tiltai“ radijo laidų vadovas, Vaidotas Žukas po premijos įteikimo sausio 6 d.

Aš bandau įminti poezijos paslaptis

Virginija Paplauskienė

Žalieji vaikystės sodai kiekvieną traukia savo paslaptimi. Vieni tik svajonėse gali nukeliauti į juos, kiti — džiaugiasi realiai egzistuojančiais sodais. Vaikščiodamas juose, gali pajusti gimtosios žemės šilumą, prisiglausti prie pažaliavusio medžio kamieno ir pasiklausyti jo kalbos. Atgręžus veidą šiaurui vėjui, išgirsti paskutinį skausmingą gelsvo klevo lapo atodūsį. Atsisveikinti. Stovėti ir nejudėti, ir susitaisyti su likimu... Laukti ir tikėti, kad pavasarį tas sodas atskleis kitą paslaptį. Ir vėl stovėsi vienas ir su nuostaba žiūrėsi, kaip sninga obelų žiedais, o vėliau mėgausiesi saldžiais gyvenimo vaisiais...

Į tokį vaikystės sodą nuo triukšmingo chaotiško miesto gyvenimo ir pabėga Kauno Valstybinio dramos teatro aktorius Petras Venslovas. Ten Aukštaitijos lygumoje, Manikūnų kaime, yra tėvų sodyba su daugiau nei šimto medžių, liepų alėja. Čia jis atkeliauja pasisemti gimtosios žemės syvų, gurkštelti gailaus tėviškos oro, susigrumti su rudeniniu vėju. Čia jo šaknys, kurios maitina, atgaivina, sugrąžina gyvenimo džiaugsmą. Gal todėl jis stiprus ir kūnu, ir siela, kad turi tvirtą ryšį su gimtąja žeme. Ir to ryšio dėka jis atvėrė mums XX šimtmečio didžiųjų menininkų paslaptingas sielas, tokių, kaip Čiurlionis, Vydūnas, Milašius, Mačernis. Jis atskleidė mums nuostabius Bern. Brazdžionio, A. Nykos, Niliūno, H. Radausko, A. Mackaus, J. Marcinkevičiaus, S. Gedos, K. Bradūno kūrybinius pasaulius. Surengta daugiau nei du tūkstančiai literatūrinių vakarų. Aštuonerius metus jis vadovavo Kauno muzikos ansamblui „Ainiai“. Gastoliuota Vokietijoje, Anglijoje, Amerikoje, Prancūzijoje, Norvegijoje, Lenkijoje, Ukrainoje, Rusijoje.

P. Venslovas sukūręs ne vieną įspūdingą vaidmenį Lietuvos ir Latvijos kino studijų filmuose ir Lietuvos televizijos spektakliuose. Ir visa tai 27-ųjų aktorinio metų darbo vaisiai. Be aktorius Petro Venslovas mūsų kultūrinis teatrinis gyvenimas būtų blyškesnis, lyg baigiantis išstipri danguje vairovystė. Kiekvienas iš mūsų nori pažinti tą paslaptinę meno pasaulį. Suprasti, pajusti, pasinėsti į džiaugsmą ir skausmą žaizduojančią gyvenimo jūrą ne kiekvienam lemta. Tik, turint gerą vedlį, gali papulti į tą meno šventovę. Mums aktorius Petras Venslovas yra tas burtininkas, kuris atveria meno paslaptis.

Su poetu Bernardu Brazdžioniu.

O menas gimsta vienu metu. Vienam, tyčia reikalinga kiekvienam žmogui, kad save suprastum, o ypač menininkui. Todėl ir paklausykime tyloje Petro Venslovo gyvenimo pasakojimo.

O medžiai buvo dideli

Mintimis ir jausmais aš vis grįžtu į savo vaikystę. Ten, Manikūnų kaime, Lietuvos šiaurėje, Latvijos pasienyje prieš 50 metų išvydau pasaulį. Graži medinė troba, didžiulis sodas ir liepų alėja. Tėvelio brolio Petro (jo garbei ir aš buvau Petru pakrikštytas) buvo pasodintas didelis sodas. O dėdė Petras buvo nepaprastas žmogus — iškalingas, protingas, siekiantis mokslo. Tėvas du brolius leido į mokslus, o pats turėjo jiems išmokėti dalį. Tėvui priklausė 30 ha žemės. Abu su mama sunkiai dirbo, bet sekmadienis buvo šventas. Važiudavo į Saločių ar Linkuvos bažnyčią. Atžūsis antrąjį rusų okupaciją privertė tėvo brolių Petrą pasitraukti iš Lietuvos į nežinią. Jis nepaprastai mylėjo savo tėvynę Lietuvą. Amžinas Lietuvos ilgesys išdžiovinė jį, jis neatlaikė gyvenimo smūgių ir lyg trapi nendrė palūžo svetimoje žemėje. Kaip mes vėliau sužinojom, jis tragiškai užbaigė paskutines dienas.

O ir mūsų šeimai teko sklidiną kartybių taurę išragauti. Man buvo tik dveji metai, bet atrodo ryškiai viską prisimenu. Brėkšo ankstyvas rytas, lengvas rūkas kilo nuo ganyklų, o mūsų gražioji liepų alėja į sodybą atvažiavo neprašyti svečiai. Ginkluoti, pikti žmonės rėkė ant tėvo ir mamos — ir vis skubino mus. Mano motiutės nevažė — ji sukaustyta stovėjo ir žiūrėjo į siaubo sceną. Aš raudojau, lyg nuraminimo ženklą man kažkas įgrūdė į rankas spalvotą papūgėlę, ir mus išvežė. Tėvas žinojo, kad mus veš, bet nesislapstė, nebėgo. Jis nesisiautė kaltas ar kažką bloga padaręs. Didžiausia „nuodėmė — kalte“ buvo meilė tėvynei, meilė savo gimtajai žemei... Už tai teko 8 metus „poilsiauti“ Tomsko srityje. Sibire gyvenom tarp tremtinių, daug buvo panašaus likimo žmonių. Buvo ir vietinių, kurie iš pat pradžių žiūrėjo į mus kreivai ir lyg prisibijojo. Vėliau pamatė, kad mes tokie pat žmonės, kaip ir jie. Tėvai sunkiai dirbo. Mamutė virė derą lyg pragaras žemėje. Aš eidavau su ja. Tremtyje žmonės suvienijo bendras skausmas, bendra neaktis. Prisimenu vieną rusę — Varią, kuri atiduodavo man savo pieno stiklinę, o pati ger-

davo vandenį. Mes su broliu tą pieno stiklinę negerdavom, o dažydavom duoną į ją — lyg ilgesniui laikui išstempdami tą pieno „gerimo“ džiaugsmą. Vyresnis brolis sugalvodavo ir įvairių žaidimų bei užsiėmimų. Žaislų mes neturėjom, jis buvo išradingas ir pats pasidarydavo. Jis mėgo kažką lipdyti iš pjūvenų. O ten buvo didžiulė lentpjūvė ir kalnas pjūvenų. Vieną kartą mes prisikišom jų į kišenes ir parsinešam namo. Tėvas pamatęs užsirūstino. Iš kur gavot? Ar prašėt? Ar atsklausėt? Mus tai didžiai nustebino — toks kalnas pjūvenų ir negalima imti? — Neškite atgal, atiduokite ir atspauskite. Tai buvo sunkiausia... Tėvas buvo tvirtos moralės, doras, sąžiningas ūkininkas. Kad ir sunkiomis gyvenimo sąlygomis, jis tą savybių neprarado.

Tokie tai buvo žmonės anojie nepriklausomoje Lietuvoje. O dabar — vieną, sako, trečią daro, o ketvirtą galvoja. Aš manau, tikroji Lietuva liko išdraskyta, išvežta, ištrypta, išniekinta. Skaidriausi protai, tvirčiausias mentalitetas sunaikintas. Gyvendami Sibire, mes buvom ten tik fizine prasme, o visos mintys ir svajonės buvo Lietuvoje. Tėvai kiekvieną vakarą pasakojo — o kaip ten Lietuvoje. Kaip sėja rugius, kaip žydi alyvos, kaip čiulba vieversys, kaip šnara žydintis sodas, kaip noksta obuoliai, kaip krenta auksu spindintis klevo lapas... Ir taip būna tik mūsų išsivajotoje Lietuvoje. O kada mums atsiuntė pirmą siuntinį su tais Lietuvos saldumu kvepiančiais obuoliais, tokiais raudon-skrusciais, tokiais dideliais / man tuomet atrodė kaip krepšinio kamuolys / ir šiltomis naminės vilnos kojineis. Ta Lietuva buvo tokia artima ir tokia išsiilgtą. Tėvai sakydavo — mes sugrįšim, mes tikrai sugrįšim. Ir mes su broliu tikėjom, kad mes sugrįšim.

Ir mes sugrįžome ten, kur medžiai jau nebuvo tokie dideli ir mūsų sodyba jau buvo nebe mūsų. Tik tėvų dėka ji vėl buvo atpirta, sutvarkyta, išvalyta. Ir vėl tik mums šnarėjo tėviškos sodas.

Kelias į aktorystę

Gyvendamas Sibire, aš kalbėjau ir rusiškai, ir lietuviškai. Mano aktorius gabumai pasireiškė gan anksti. Sibire švėsdavom Naujus metus visi drauge. Vyresnieji papuošdavo eglutę ir prašydavo vaikų deklamuoti — už tai buvo prizai — saldainiai. Aš

Petras Venslova atlieka Vydūno vaidmenį.

buvau užkeliamas ant taburetės ir deklamuodavau eiles, beveik visus prizus ir susirinkdavau. Noras deklamuoti — man buvo būtinybė — aš jau tada pajutau, kad žmonės idomu, mačiau, kaip jie klausosi. Vėliau mano mama prašydavo, kad aš jai paskaitytčiau. Ji labai mėgdavo V. Mykolaitį-Pūtinių. Sakydavo, Petriuk, paskaityk man to kunigo eiles. Jis jai buvo ir liko kunigu, buvo artimas ir suprantamas. Ji pati nepaprastai gražiai dainuodavo, giedodavo. Jos balsas turėjo magi- netinę jėgą. Aš visą laiką galvojau, o kad aš taip galėčiau deklamuoti, kaip ji dainuoja. Iš jos aš ir paveldėjau tą sentimentalumą, jausmingumą.

Pradėjęs Sibire „aktorius karjerą“, aš galvojau apie Konservatoriją. Man pavyko įstoti, nors ir buvau paženklin- tas tremties ženklu. Šis paženklinimas mane lydėjo ilgą laiką. Negalėjau sakyti, kad tarybiniai mokslai man turėjo didelės įtakos. Mane spaudė ir rūmus, mokė techninių, scheminių dalykų. O man svarbu buvo natūralumas, paprastumas, gėmė tas egzistencinis klausimas, kuris sujungia, perveria tave ir kitą, kuris išsprūsta ir dingsta. Man reikėjo žodžių, o žodžiai kaip kaskados. Pirmiausia tave turi nutremti į kitą laiką, į tavo prarastą laiką su kažkokiom nepaprastu grožio švytiniom spingsulėm, kad sudrebėtų ir kiekvienam viziją, svajonę suteiktų. Aš ieškojau grįžtamojo ryšio. Negalėjau paklusti pateiktoms tarybinės mokyklos nuostatoms. Ne konservatorija mane išmokė aktorystės meno, o gyvenimas.

Trapus poezijos žodis

Poezijos skaitymas mano gyvenime užima vieną iš svarbiausių vietų. Aš gyvenu poezija. Per eilėraščių galimą daug patirti, pačiam susijungti su kitu ir turėti dvasinę ekstazę.

Ne, tai nereiškia, kad turi šokinėti ant vienos kojos, bet tylią dvasinę ekstazę, palaimą. Už tų žodžių yra erdvė. Bet tą erdvę pajunti, tik tu rėdamas tiesioginį ryšį su klausytoju. Radijo įrašai nublokina paveikslą. Juk žmogaus širdies bangos neįrašomos, o jos jaučiamos. Man poezija — atgaiva. Pasirinkau šį kelią ir einu juo. Poezijoje daug paslaptį. Aš bandau įminti tas paslaptis. Renkuosi tuos autorius, kurie atsišaukia manyje. Esu vienišas. Vienatvė mane traukia. Skaitydamas „savo“ pasirinktus autorius, aš ieškau emocinalumo. Poezija negali būti buitiniame lygmenyje. Poezija nesiraso racionaliai, ji yra iracionali. Kūrejas vaikšto ant lyno. Turi jausti tą parašymo būseną. Kaip pas V. Mačernį viskas parašyta iš ypatingos dvasinės įtampos. Ten susikaupia labai daug niuansų, daug nuotaikų. Meilė — pagrindinė tema. Kaip ir pas O. Milašį.

Dalintis savimi

Turėjau daugiau nei du tūkstančius skaitymų ir Lietuvoje, ir užsienio šalyse. Pirmiausia aš su žmonėmis noriu dalintis savo jausmais tėvynei-Lietuvai. Prisimenu skaitymus, kurie vykdavo pogrindyje sovietinio režimo metais. Tuomet skaityti O. Milašį buvo didžiausias nusikaltimas. Mes rinkdavomės pas Mokytoją (taip mes jį vadino) vertėją poetą Vaclovą Šiugzdinį. Ir tada buvo kelionės su Milašiumi. Susirinkdavo laisvo žodžio, nesuvaržyto mąstymo ištroškę žmonės. Go-džiai gerė tuos žodžius. Milašį skaitau jau seniai ir tą ypatingą ryšį su juo jaučiu. Jis taip pat buvo netekęs tėvynės,

ilgėjosi jos. Ir aš tą ilgęsi išgyvenau. Man reikėjo būti atsargesniam, nes buvau paženklin- tas tremties ženklu. O Lietuvos vizija, kaip slapčiausia svajonė, gyveno, plėtėsi manyje. Jos negalima prarasti, negalima užgesinti. Jeigu tik užgesinsim — tada viskas, atsiremsim į kasdienybę, ir, aišku, bus ne iki poezijos.

Lietuvos kultūra savita. Ji susiformavo prieš tūkstantmečius, keliauja iš gelmių gėmės. Mitologija, raudos, giesmės, sanskrito atgarsiai... Visa tai niekur nedingo, persiduoda iš kartos į kartą, jaudina, žavi. Gali priglusti prie viso to ir atsigeriti lyg iš gailaus šaltinio. Aš kalbu apie tai, aš skaitau poeziją valandų valandas. Aš tuo gyvenu ir dalinuosi savo jausmais. Mane įkvepia didžiavyriai — V. Mačernis, O. Milašius, H. Radauskas, F. Kirša, Bern. Brazdžionis, K. Bradūnas, A. Nyka-Niliūnas. Man svarbi žodžio ekspresija. Ar tas žodis nuspalvintas saulės spinduliais, ar užtemdytas rudens dargana. Poezijos skaitymas tai hipnozės seansas. Nuo tavęs priklauso ar tu sugebėsi užvaldyti žmones, paimti juos ir nusiųsti į poezijos aukštybes... Tą akimirka esi kūrėjas. Deja, tik tą akimirka. Skaitydamas Bern. Brazdžionio poeziją pačiam autoriui, išgirdau iš jo tokius žodžius: „Esi tamsta kompozitorius, tu neskaitai, o kuri muziką...“

Sukurti vaidmenys mane brandino

Nuo 1972 m. dirbu Kauno Valstybiniame dramos teatre. Besimokant ketvirtame konservatorijos kurse, mane „at-rado“ režisierius E. Lurje. Tuomet jis statė Kaune spektaklį „Valentinas ir Valentina“. Jam reikėjo pagrindinių atlikėjų. Buvau pakviestas Valentino vaidmeniui. Po šio spektaklio teatro vadovas J. Jurašas pasikvietė mane dirbti į Kauną. Aš džiaugiausi, kad turėsiu tokį talentingą režisierių, kaip J. Jurašas. Deja, įvykiai susiklostė taip, kad teatro vadovas J. Jurašas buvo atleistas iš darbo. Tuometinė valdžia negalėjo pakęsti menininko, sakancio tiesą, kalbancio apie tautą ir laisvę. Aš likau be savo režisieriaus, man, jaunam aktoriui, tai buvo smūgis. Vėliau į teatrą atėjo J. Vaitkus, E. Nekrošius. Šie režisieriai taip pat paliko ryškų pėdsaką mano kūrybinėje biografijoje. Vaidinau jaunuolį — Čiurlionį, J. Vaitkaus „Svajonių piligrime“. Šis spektaklis buvo ypatingos me-

ninės vertės. Aš vaidinau Čiurlionį, kuris eina į gyvenimą, murkdosi, krenta, keliai ir vėl eina. Tai buvo šio didin- go žmogaus vitališkas ėjimas. Šiam vaidmeniui reikėjo atiduoti daug savęs, išsunkti, išspausti tai, kas įmanoma ir neįmanoma. Turėjo būti didelė meninė įtaka. Reikėjo daug dirbti. Bet tuomet jaunatviškas užsidegimas viską atpirdavo.

Prisimenu sukurtus du pagrindinius vaidmenis Eimonto Nekrošiaus režisuotuose spektakliuose. Tai S. Šaltenio „Duokiškio baladės“ ir rusų klasiko A. Čechovo „Ivanovas“. Abiejuose atlikau pagrindinius vaidmenis. Man ypač brangus pastarasis vaidmuo. Ivanovas — vadinamas rusiškoju Hamletu. Šis vaidmuo atliepė mano sielą, jis man buvo be galo svarbus ir brangus. Ivanovą vaidinau dešimt metų.

Ypatingas man buvo Vydūno vaidmuo G. Jankaus „Amžinam keleivyje“. Aš nežinojau kaip atskleisti tokia trapią jautrią asmenybę, kad žmonės įtikėtų. Už langų vyksta vienas gyvenimas — ir staiga tave sugrąžina į tokį neįprastą pasaulį. Šiam vaidmeniui reikėjo ieškoti kitų išraiškos priemonių nei paprastai. Turėjau prisitarti ir atverti didžiojo filosofo Vydūno pasaulį. Bendravau su jo amžininkais, skaičiau jo rašytus laiškus, liečiau jo liestus daiktus. Aš norėjau pajusti jo gyvenimą, pabūti šalia. Vydūno vaidmuo man pačiam buvo nuskaidrėjimas, atsinaujinimas, atsigai- vinimas.

1986 metais kartu su Veronika Povilioniene parengėm poetinį muzikinį spektaklį „Vakarotuvės“ — „Yra šalis“. Jau tada mums norėjosi prabilti apie raudonos slibinus, tautos trypimą, genocidą, žudymą, bet tuo patiu mes kalbėjom ir apie tautos sto- jiškumą, atsilaikymą tvirtu- ma.

Išaušus nepriklausomybės rytui Lietuvoje, turėjau džiaugsmingą susitikimą su savoju režisieriumi J. Jurašu. Vaidinau prof. Gavėną, jo režisuotuose „Smėlio klavyruose“. Tuo spektakliu džiaugėsi visa trupė — tai buvo totalinė meditacija. Tas smėlio byrėjimas pro pirštus, kaip laiko bėgimas. Kiekvieno mūsų egzistencijos teikėjimas, kapstymasis savyje, praeityje.

Buvo ir paradoksų. Vaidinau talentingo dramaturgo A. Landsbergio „Penki stulpai turgaus aikštėje“ partizanų vadą Antaną. Pats autorius negalėjo atvykti iš Amerikos į premjerą — vis negaudavo vizos, spektaklio nematė. O atvažiavęs ir susitikęs su manimi sako: „— Antanai, Antanai... Matyt, tokį jis ir matė tą partizanų vadą Antaną. Šis spektaklis buvo dvasinis pakilimas mums visiems. Vaidindamas partizanų vadą, išgyvenau tą siaubą, tą baisų raudono maro šėlsimą ir tautos trauksimą.

Ir jeigu nebūtų tokių vaidmenų kaip Antanas, Vydūnas, Čiurlionis — tai tas aktorinis menas būtų tik maivymasis, kraipymasis, tik žiūrovo palinksminimas. Menininko galvą turi puošti ne karūna, o kancios vainikas...

Pasaulio tyloje skamba ramus, sodrus, švelnus aktorius Petro Venslovo balsas. Klausausi jo ir mintimis nukeliauju į jo vaikystės žaliąjį sodą. Tenai, senąja šnarancia liepų alėja, keliauja jo sukurti didieji personažai ir moja man iš tolimos. O sode sninga baltais puriais žiedais, brandinami nauji kūrybos vaisiai...

P. Venslova — prof. Gavėnas.

Vytautas Augustinas Vilniuje. Nuotr. Algimanto Žižiūno

Grižo, kad išeitu amžinai

Pranas Zaranka

„Mirė vyriausias Lietuvos fotografas“...

Tokia antraštė 1993 m. X. 23. dienraštis *Respublika* spalio 22 d. pranešė apie Vilniuje mirusį fotografa Vytautą Augustiną, prieš trejus metus iš Floridos grįžusį į tėvynę.

V. Augustinas gimė 1912 m. liepos 25 d. Leliūnų miestelyje, Utenos apskrityje. Motina Marija Zarankaite, tėvas Petras, gabus siuvėjas. Augo Vytautas didelėje, devynių vaikų šeimoje, todėl vaikystėje ganė gyvulius, tėvo išmokytas siuvo. Mėgo piešti. Su fotoaparatu susipažino gan anksti. Brolis Kazys iš Kauno atvežė Vytautui fotoaparata, parūpino stiklo negatyvų ir chemikalų. Paauglys Vytautas pradėjo daryti fotografijas pasams. Pirmas fotopeizažas — šalna aptraukti gimtinę Leliūnai.

1929 metais V. Augustinas persikėlė gyventi į Kauną. Gavo darbą fotografo padėjėju firmoje „Viskas fotografijai“. Dirbdamas toliau fotografavo. Pirmoji fotografija — sodyba Panemunėje buvo išspausdinta *Naujojoje Romuvoje* (gavo du litus!). Po poros metų buvo pakviestas policijos fotografo. Teko fotografuoti nelaimingus atsitikimus, policijos paradus, šventes. Nuo 1933 metų dalyvavo foto mėgėjų sąjungos veikloje, dalyvavo jos rengtose parodose Kaune ir 1940 metais Vilniuje. Bendradarbiavo su jauna lietuvių leidiniu *Jaunoji karta*, šaulių *Trimitu*, žurnalu *Židinys*.

Užsienio reikalų ministerijos propagavimo skyriaus viršininkė pastebėjo naują veiklų fotografa. Pasiūlė jam aprūpinti užsienio žurnalistus fotografijomis, o vėliau rekomendavo jo darbus 1937 metų Tarptautinei Paryžiaus parodai. Paryžiuje V. Augustinas už nuotrauką „Suvalkietis“ pelnė aukso medalį.

1939 m. spalio 27–29 d. dalyvavo Vilniaus rinktinės žygyje į Vilnių. Tuos vaizdus matome iki šių dienų spaudoje, de, ja, ne visada fotografa prisimenam.

Rusų okupacijos metu dirbo dienraštyje *Tiesa*, vėliau perėjo į *Liaudies ūkį*. Trėmimų tanketės šūvis padegė ir sunaikino Augustinų ir dar kelių leliūniškių namus. Vis tiek Vytautas spėjo nufotografuoti trispalvės kėlimą prie Leliūnų mokyklos ir Stalino, Lenino portretų deginimą.

Karo metais Bronius Kvieklys pakvietė jį dirbti leidinyje *Policija*.

1944 m. liepos mėnesį, artėjant frontui, sudėjęs visus negatyvus į medinį lagaminėlį, dviračiu iškeliavo į Vokietiją. Iš Rytprūsų išvyko į Vieną, ten negavęs nakvynės, į Berlyną. Nuolatiniai bombardavimai skatino fotografa pasirūpinti negatyvais, kuriuos visą laiką turėdavo su savimi. Švedų karo atšakė pervežė negatyvus į Švediją. Juos atgavo tik 1946 m. jau Špakenbergo DP stovykloje. Vytautas man guodėsi, kad dalis jo negatyvų dingo Švedijoje, o gal ir Anglijoje, kur jo negatyvais buvo susidomėjęs ir juos laikinai „pasiskolinusi“ britų karinė žvalgyba.

1945 metais Berlyne, nusi-pirkęs antrąjį fotoaparata „Rolleiflex“, fotografavo lietuvių gyvenimą DP stovyklose, organizacijų veiklą, kultūrinis renginius, kaip fotomenininkas daugiau nebesireiškė.

1949 metais atvykęs į New Yorką, dirbo siuvykloje, vėliau pasimokė retušuoti nuotraukas su purškale (Airbrush) ir gavo darbą spalvotos fotografijos laboratorijoje, kur dirbo iki pensijos. Toje laboratorijoje buvo atliktas architektų Jono Muloko projektas lietuvių kambariui Wayne State universiteto Detroite Tautybių pastate. Pagal architekto piešinius, V. Augustinas pri-taikė fotografijas, nuspalvino piešinius, paruošė fotografavimui maketa, kurį dalimis fotografavo ir papildino iki sienų aukščio. Lietuvos laisvės paminklo Kaune detalė yra ir St. Petersburg lietuvių klubo salėje. Išėjęs į pensiją, Vytautas Augustinas persikėlė gyventi į Floridos St. Petersburg Beach.

V. Augustinas turėjo geras rankas ir kitokiems darbams. Mokėjo dirbti su medžiu, formaika, darė baldus, remontavo kambarius, statė lentynas. Floridoje pradėjo kurti lietuviškus kryžius, buvo paslaugus kitiems padėti.

Paveldėjęs tėvo linksnumą ir savotišką nesijaudinimo bruožą, Vytautas daugeliui buvo mielas pokalbininkas, smagus kompanijoj, mokąs pasijuokti iš savo viengungystės, mėgstas dainą, įžvalgus mūsų kultūrinio gyvenimo vertintojas. Tik paskutinį dešimtmetį, netekęs vienos akies regėjimo, labai susilpnėjęs kitai ir sumenkėjęs klausai, jis darėsi uždaresnis, buvo sunku ypač didesniai žmonių būry įsi-

Karolis Milkovaitis

PO SAKINIO — TAŠKAS

*Rudens žvarbūs vėjai krūtinėje blaškos,
Draskydami žydinčius sieloje žiedus, —
Tarytum mirtis nebylė būt palietus
Ir, kaip nekrologe, po sakinio — taškas.*

*Žmogus, kaip plaštakė vylingam kemsyne,
Plasnoji, ganydamas tyraį jausmą,
Bet tave pažeidžia laimingą ir linksną,
Ir mindžioja širdį, kaip žiedą nuskyne...*

*Klastingi žudikai kemsyno šešėliuos...
Kenti ir kraujuoji, bet neima kerštas,
Nes dėmesio tavo juk niekšas nevertas,
Ir neša kančia tavo širdį į saulę pakėlus.*

IBRIDĖS Į LAŠĄ RASOS

*Ibridės į lašą rasos kaip į jūrą,
Skalauju ydas, ryju ašaras sūrias,
Ant lūpų malda, krūtinėj jaučiuos —
Tartum jūrą laše tyro perlo sukūręs.*

*Ir kančios subiro į Kūdikio delną,
Ir kryžiai nukrito ant Viešpaties kūno,
Bet graužia druska Jo žaizdas, nes many
Dar polėkiai slėpi sūnaus palaidūno.*

jungti į šnekas. Jo smalsumas buvo didelis. Menu jį jau vėnaakį, su padidinamoju stiklu skaitant *Lietuvių Enciklopediją*, sekantį dienos įvykius, stebintį televizorių. Iš Leliūnų išvykęs keturskyris, Kaune vakarais pasimokęs iki keturių klasių „abitūros“, švietėsi bendraudamas su už save mokytesniais žmonėmis, bendro gyvenimo mokykloje ir savo nuotraukomis pasistatė sau gražų ilgametį paminklą.

1996 metais grįžęs į Lietuvą, Augustinas parvežė per daugiau kaip 50 metų išsaugotus 2,492 negatyvus ir padovanojo juos Lietuvos nacionaliniam muziejui. 1997 m. tame muziejuje buvo surengta didelė Vytauto Augustino kūrų paroda, išleistas katalogas. Prezidentas A. Brazauskas apdovanojo, berods, Gedimino medaliu. Giminės ir artimieji suruošė 85-mečio pokylį. Vilniuje jis nusipirko butą ir gyveno kartu su sesers dukra Lina, kuri jį paskutiniuosius metus slaugė. Čia jį lankydavo fotomenininkas Stanislovas Žvirgždas, poetas Algimantas Baltakis, Vytauto draugas iš New Yorko laikų dailininkas Pranas Lapė ir giminės.

Apie laidotuves man parašė A. Baltakis: „Dėdės Vytauto palydėti į Saltoniškių kapines susirinko artimiausi žmonės, daugiausia giminės. Buvo ir fotografa, dėdės kolegų. Prie kapo kalbėjo Lietuvos fotomenininkų sąjungos vardu St. Žvirgždas, dar 1993-aisiais, pirmosios Vytauto

kelionės į Lietuvą metu, įteikęs jam garbės nario bilietą. Tariau žodį ir aš. Žinoma ir kunigėlis. Laidotuvių ceremonialą nufilmavo žinomas kino operatorius Z. Putilovas. Iš mūsų išeivijos Vytauto palydėti atėjo jo senas bičiulis dailininkas Lapė, kuris gražiai apie velionį pakalbėjo prie šermenų pietų stalo. Čia buvo visa Augustinų familija. Deja, iš vyresniosios kartos belikė tik Juozas ir Ona“. Tai mano vaikystės draugai, o su pusbroliu Vytautu daugiau suartėjau vokiečių metais, kai jis dažnai viešėdavo Leliūnuose. Jis mane išmokė žaisti šachmatais, mėginom kartu dainuoti su kitais pusbroliais...

Amerikoje, nors skyrė nuotoliai, ne kartą lankėmės vienas pas kitą. Laiškai jo buvo trumpi. Dažniausiai atvažiuodavo, net nepranešė, kad atvyko, ir mūsų vaikų džiaugsmui. Smagu būdavo jį lankyti Floridoje, prisimint Leliūnus ir leliūniškius, pasvarstyti apie Lietuvą.

Kaltas jčiausi, kad nenuvykau į jo 85-mečio sukaktuves, kaltas esu, kad taip ilgai nepranešiau čia Amerikoje jį pažinusiems apie jo netektį. Vyresnieji ne vienas dar turime jo „Vagos“ leidyklos New Yorko 1951 m. išleista albuma *Our Country Lithuania* ar *Ateities* leista antrąjį albumą *Lithuania*. Daugelis Lietuvos vaizdų, pastatų *Lietuvos Enciklopedijoje* yra Vytauto Augustino. Atvertę vėl pamatysime, su kokia meile Vytautas žvelgė į savo tėvynę.

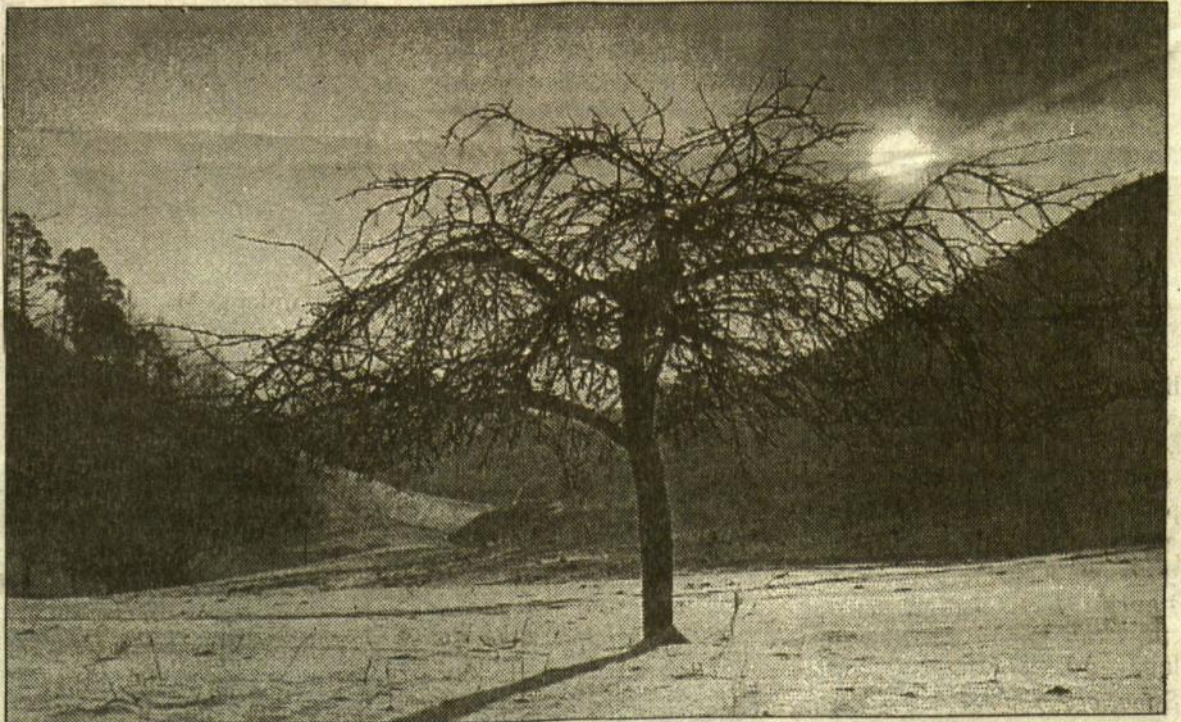
Veidai ir mintys

Ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų žinomas vilnietis fotomenininkas Algimantas Žižiūnas, 1941 m. birželio sukilime, Kaune, žuvusio tėvo sūnus, dėl to susilaukęs įtarinėjimų sovietinės okupacijos metais. Dar vargingoje pokario jaunystėje vargais negalais įsigijęs paprastą foto aparatą, ėmė fotografuoti. Dabar jis — patyręs, pripažintas fotomenininkas, surengęs nemažai savo parodų Lietuvoje ir užsienyje, laimėjęs du aukso ir vieną sidabro medalius. A. Žižiūno nuotraukos pasirodo ir dienraštyje *Draugas*.

Vilniuje, Mokytojų namuose iki pat Naujųjų metų veikia nauja A. Žižiūno fotografijų paroda. Dėmesį atkreipia portretų ciklas „Veidai ir mintys“.

Tai rašytojų, žurnalistų, teatro, dailininkų, mokslininkų, visuomenės veikėjų portretai su jų pačių užrašytomis trumpomis, lakoniškomis mintimis apie profesiją, kūrybą, gyvenimą, apie save. Toks ciklas su portretuojamų asmenų įrašais, autografais greta atvaizdo — tai A. Žižiūno išradimas — ne vienas kitas Lietuvos fotomenininkas taip dar nėra daręs.

Portretus su fotografuojamų asmenų įrašais pradėjau daryti dar 1977 metais. Pirmasis buvo poetas Eduardas Mieželaitis, ant suolo prie sėdės dabartiniam Gedimino prospekte, šalia Žemaitės paminklo, — parodos atidaryme prisiminė A. Žižiūnas, pridūręs, kad šį ciklą jis tęsia ir dabar.

Algimanto Žižiūno nuotrauka

Kalbėjo taip pat parodos atidaryme dalyvavę ciklo „Veidai ir mintys“ herojai — rašytojai. Prozininkas, keletos romanų autorius Mykolas Sluckis pripažino, kad A. Žižiūno fotografijos atskleidžia portretuojamo asmens minties ir jausmo pasaulį realistinio portreto rėmuose. Jo portretuose atsispindi nuosirdus, jausmus pasaulis, aplinka, kurioje švelniai sutaria žmogaus kasdienybė ir jo pašaukimas, jo maži rūpesčiai ir didelės idėjos. M. Sluckis pripažino, kad A. Žižiūno kuklios kompozicijos fone yra puikių, tiesiog sukrečiančių portretų, dvasingumo išlydžių. Pavyzdžiui jis nurodė senosios kartos rašytojo ir dramaturgo Juozo Grušo portretą. M. Sluckio nuomone, tarp gausybės kitų tai pats geriausias šio mūsų literatūros klasiko portretas. Tokio nepavyko padaryti nė viename kitame mūsų fotomenininkui, o tik A. Žižiūnui. Žvilgtelėkime į čia pridėtą J. Grušo portretą su jo paties ranka užrašytomis mintimis. Atsiskleidžia rašytojo individualybė, kūrybinė dvasia, svajonė. Prie portreto — J. Grušo įrašas: „Meno dvasia, o ne forma eina per šimtmečius. Juozas Grušas, Kaunas, 1981 m. rugpjūtis“.

Portretu bei įrašų įamžintas ir buvęs nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministras Juozas Urbšys, iškankintas Rusijos gulaguose. Greta portreto — jo paties 1988 m. rugsėjo 25 d. parašyti žodžiai: „Ilgas kalėjimo metus išverti padėjo Tikejimas, Tėvynės meilė, Malda“. Greta — taip pat Sibire kalėjęs poetas Antanas Miškinis su jam būdinga eigastimi žingsniuojantis Vilniaus Antakalnio gatvele.

Parodoje yra ir linksmy, nuotaikingų portretų. Būsimasis prezidentas Valdas Adamkus, su fotoaparatu A. Žižiūno 1988 metais buvo „pagautas“ Lietuvos televizijoje, jį grimuojant prieš laidą gamtos saugos klausimais. Paties V. Adamkaus autografas greta

Poetas Antanas Miškinis. Nuotr. Algimanto Žižiūno

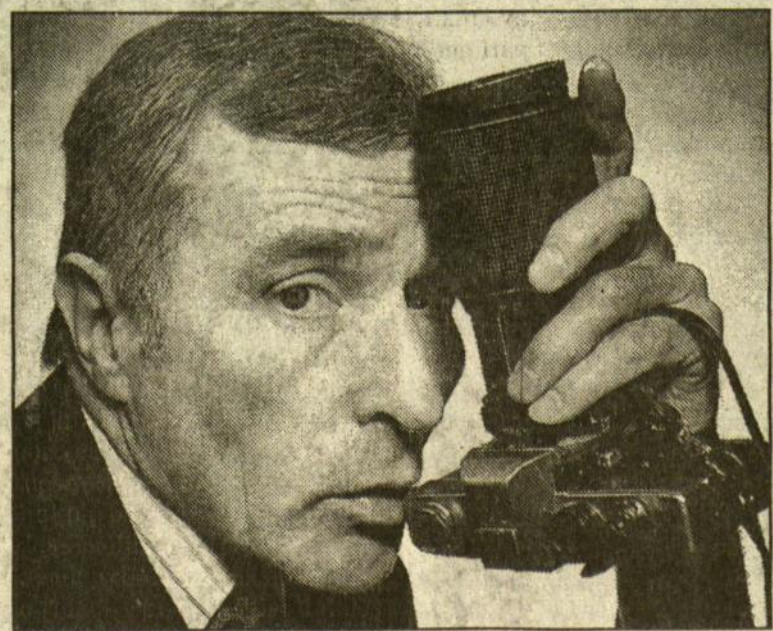
portreto taip pat nuotaikingas: „Kaip bepudruotų, vis tiek liksiu Adamkus“.

Parodoje — daug išeivijos rašytojų, kultūrininkų: Bernardas Brazdžionis, atvykęs į Lietuvą 1989 metais, Leonardas Andriekus, Eduardas Cincas, Juozas Kojelis. O štai gerai nusiteikęs Kazys Bradūnas. Tuomet, kai 1990 metų rugsėjo 25 d. parašyti žodžiai: „Trakų pilyje, A. Žižiūnas prašė užrašyti posmą iš savo poezijos, A. Bradūnas paėmė plunksną. Štai kokios K. Bradūno eilės išliko greta jo portreto:

„Žinau jog niekur nenuėjom
Su Donelaičiu nuo
lietuviškos tuoros...“

*Gal ir jausmai tie patys liko
Po metų sužiedėjusia pluta
Todel ir nekeliu poezijos
vainiko —*

*Tegul jinaį palieka
nebaigta“.*

Fotomenininkas Algimantas Žižiūnas. Nuotr. Algimanto Puidoko

Prie portretų su autografais parodoje glaudžiasi ir kitas ciklas — „Lietuvos vidurys — Ančiškis“. Tai Kėdainių rajono, Lietuvos viduryje, mažas užkampio kaimas. Ančiškis — A. Žižiūno protėvių žemė. Nuotraukose vaizduojami savo dvasia gražūs šio kaimo vaikai, moterys ir vyrai, optimistiškai nusiteikę ir šiais, ekonomiškai sunkiais laikais.

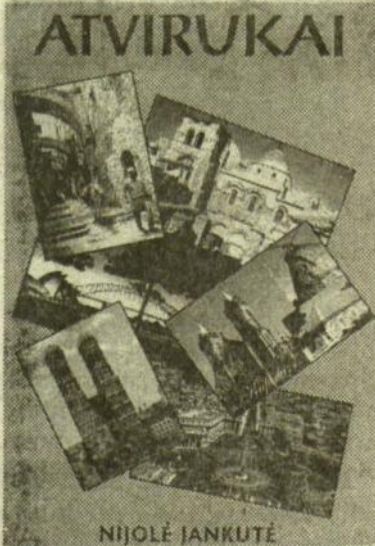
Beje, savo tėvų ir protėvių kaimą A. Žižiūnas dažnai aplanko, šiemet per Porcinukės atlaidus parapijos namuose surengė savo meninių fotografijų parodą. Kartą per metus iš savo sukrapštytų litų nupirkęs mokyklinių reikmenų, kitos labdaros, įteikia vargin-giems to kaimo vaikams, geriausiai įvykdžiusiems fotomenininko jiems iš anksto duotą uždutį — ką nors nupaišyti apie savo kaimą, jo gamtą, žmones.

Parodos atidaryme kalbėjęs poetas Algimantas Baltakis sakė, kad nuosirdusis A. Žižiūnas taip pat lankydavo iš JAV grįžusį ir kaimynystėje, pas savo pusėsėrę apsigyvenusį negaluojančią savo kolegą — išeivijos fotografa Vytautą Augustiną, savo nuotraukomis garsėjusį dar pirmosios nepriklausomybės laikais. DP stovyklose, išeivijoje jis išsaugojo Lietuvai daug to meto negatyvų, kuriuos, grįžęs į tėvynę, padovanojo Nacionaliniam muziejui. A. Baltakis priminė, kad jo giminaitis Vytautas Augustinas spalio 25 d. iškeliavo į amžinybę, o jo palaikus priglaudė Vilniaus Sudervės kapinių smėlis. Bet jo portretai liko A. Žižiūno cikle „Veidai ir mintys“.

Algimantas A. Naujokaitis

Leidiniai

Skaitytojos ispūdžiai

NIJOLĖ JANKUTĖ

Dailiai išleista knyga! Skoningai sutvarkyta — ir nuotraukos tinkamai parinktos, taip gražiai papildančios knygos skyrelius, ir aprašymai neilgi, labai tinkamai suskirstyti, o ką jau bekalbėti apie N. Jankutės kalbą, stilių, parinktus žodžius, kurie lyg kaleidoskopo spalvoti gabalėliai, sukuria nuostabių detalių. N. Jankutės sakiniai trumpi ir labai vaizdūs, aprašymų žodžiai tiesiog šoka iš puslapių į širdį! Kaip žmogus ir gali taip tiksliai, vaizdžiai perduoti savo ispūdžius! Bet ji poetė, rašytoja ir mato dalykus kitaip, nei eiliniš keliautojas! Ji žvelgia gilyn, apimdama ne tik matomą erdvę ir plotą, bet ir laiką, viską idomiai rišdama su praeitimi. Ne vienoje vietoje ji įterpia idomius pastebėjimus apie Lietuvą ar lietuvius.

Kai pradėjau skaityti *Atvirukus*, nebegalėjau atsitraukti. Pradėjau iš eilės: nuo Egipto — „Nilo pakrantėmis“ (1981 m.). Niekad nesu buvusi Egipte, tad keliau per jį kartu su Nijolė ir džiaugiausi „buvusi“

jame! O ir humoro Nijolėi nestinga. Ne kartą juoklaus, skaitydama jos kelionių nuotykius.

Perkeliavau ir „šventąją žemę“. Joje Nijolė buvo tais pačiais metais, tik vėliau (o aš — 1963 per šv. Velykas). Ši kartą man kelionė buvo brangus praėjusių dienų prisiminimas, taip aprašytas, kad religiniai ir istoriniai įvykiai stosi prieš akis lyg gyvi.

Su malonumu „lankiausi“ ir Elladoje, keliau kartu su Nijolė po skaidriadangę, saulės nušviestą, senovės meno turtais garsiąją Graikiją. O „Romoje“ (Nijolė lankėsi ten 1981) pabuvoti irgi buvo miela. Juk čia esu buvusi keletą kartų ir Nijolės piešiami kelionės paveikslai gyvai priminė lankytas vietas.

Visuose kelionių aprašymuose daug idomiai pateiktos istorijos, bet ypač giliai išgyventas yra „Nepamirštamo siaubo valanda“ (5:15 p.p. Romos laiku) skyrelis, kada Nijolė dalyvavo popiežiaus audiencijoje šv. Petro aikštėje ir buvo liudininkė pasikėsinimo prieš jį. Nijolė girdėjo šviesus. Apie tai įvyki į rašos: „Negaliu susigaudyti, kas įvyko. Viskas taip keista, tartum stovėčiau už stiklo, tartum sapnuočiau. Dar kelios sekundės, ir pro šalį pralekia popiežiaus automobilis. Matau tik juodas „carabinieri“ kepurės. Aplink mane, subyra, tas nerealumo stiklas — žinau, kad įvyko kazkas baisaus“ (psl. 104).

„Labas, Europai!“ (1987). Nijolė dar kartą atkeliauja į Romą ir ją nuodugniau apžiūri, o taip pat pakeliauja ir po gražiąją Italiją. Iš ten nukeliauja į Austriją — „Au-

Nijolė Jankutė. Nuotr. Onos Pajėdaitės

strijos atvirukai“, atsilanko ir Vokietijoje — „Vokietijos atvirukai“, kur aplanko Miuncheną ir kt. vietas.

Išpūdingi ir „Atvirukai iš sostinės“ (1990 birzelis), kai lietuviai iš Čikagos ir kitų vietovių važiuoja demonstruoti Washington, D.C. už Lietuvos nepriklausomybę. Labai gyvai ir vaizdžiai perduoti anų dienų išgyvenimai ir man šis skyrius kalba vaizdžiau, nei sausi istorijos puslapiai!

O „Atvirukuose iš miestelio, kuris buvo mano“ (1992 rugpjūtis) aprašomas atsilankymas tėviškėje, Kupiškėje po 48 metų. Kiek čia tėvynės ir tėviškos meilės! Tai Nijolės miestelis, bet jis — ir visų mūsų miestelis, gimtinė, kurią vieni sugrįžome, kiti — tik mintimis nukeliaujame — „Kai po vartus, kurių nėra, pabėga krykšdama jaunystė“ (psl. 155).

Paskutinė kelionė šioje knygoje yra „Australijos atvirukai“ (1998 balandis). Tie, kurie yra gyvenę, ar lankęsi Australijoje — ras puikius prisiminimus, o kurie joje niekada nėra buvę ir gal nebūsim, susipažins su šiuo tolimu kontinentu — valstybe geriau, negu žiūrėdami idomų kelio-

nių filmą, nes Nijolės Australija mums pasilieka šiltesnė, mielesnė, joje yra lietuvių, taigi — sava!

Nijolė viename šių atvirukų rašė, kad viską ir faktus, ir vardus geria save kaip kompinę. Ačiū Dievui, kad ji taip gerė! Ir mes iš jos esame pagirdyti!

Man ši knyga — tikras lobis! Ne tik dėlto, kad mėgau keliauti, bet ji man, kaip buvusiai mokytojai, atrodo nepažįstamas papildomas mokslui šaltinis lietuviškams mokiniams. Jie gali praplėsti savo lietuvišką žodyną, susipažinti su svetimais kraštais ir su Lietuva! Mokiniai galėtų skaityti *Atvirukus* kaip papildomą patrauklią medžiagą ne tik lietuvių kalbos gilinimui, bet ir geografijos, istorijos žinių praplėtimui. Skaityti šiais laikais jaunimas nelabai nori, o N. Jankutės *Atvirukai* tiesiog prašosi skaitomi ir, pagimus juos į rankas, nebesinori jų praleisti. Tai puikiai suvaidina ir jaunimui (pagal jaunimo kongreso dalyvius — iki 36 m. amžiaus), ir vyresniesiems, tai jau būtų visiems kitiems, esantiems daugiau kaip 36 metų!.

Aldona Šmulkštienė

Nauja Ieškančiojo pėdsakų laida

Kęstutis Trimakas. *Ieškančiojo pėdsakai*. Evangeliniai mąstymai. Lietuvos katechetikos centro leidykla, Kaunas, 1999, 267 psl.

Šis evangelikų mąstymų rinkinys pirmą kartą buvo išspausdintas Čikagoje 1989 m. Praėjus dešimčiai metų, jis vėl išspausdinamas Lietuvoje. Tai jau ketvirtoji laida. Poetiniai mąstymai apie amžinai mūsų Ieškantįjį nėra praradę savo aktualumo ir šiandieną. Nauja laida kaip tik spausdinta Kristaus gimimo dutukstantųjų metų sukakties proga.

Apie šių evangelikų mąstymų tematiką ir literatūrinę formą buvo nemažai pasisakyta. Prof. prel. Antanas Rubšys *Ajduose* teigė: „Vargu, ar turime kitą taip žmogiškai patrauklų ir taip teologiškai svarų veikalą lietuvių kalba apie religiją. *Ieškančiojo pėdsakai* suveda skaitytoją su Dievu, kuris ateina dalyvauti žmogaus būtyje ir buityje“ (1991, 1 nr.).

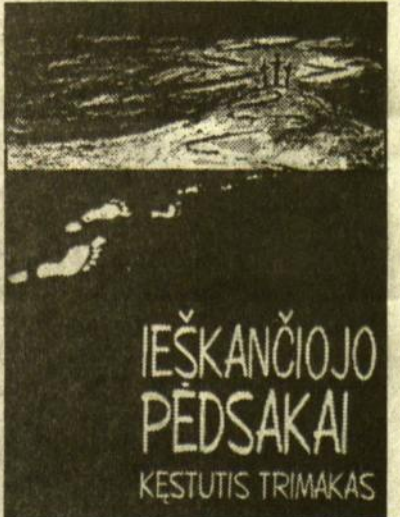
Literatūros kritikas Alfonsas Tyruolis pastebėjo: „Šiuose evangeliniuose mąstymuose įžvalgumas kartais lenktyniau su poetine išraiška (...) nemaža mąstymų, kurie išveržia į grynosios poezijos langą (...) gali drąsiai lenktyniauti su ne vienu moderniuoju (o gal ir tradiciniu) poetu“ (*Tėviškos žiburiai*, 1990.06.12).

Rašytoja Agnė Lukšytė-Grienienė *Australijos Mūsų pastogėje* teigė: Kęstutis Trimakas poetinis veikalas yra ypatingai originalus įvairiais aspektais (...) prabyla naujai: lengvu stiliumi, gausiom poetinėmis priemonėmis, ryškiais įvaizdžiais ir filosofinėmis mintimis (...) ir skaitytojo mintis išlieja subtiliai, jautriai... Kęstutis Trimakas savo veikalo religinė-angeline tema tvirtai įžengė į lietuvių literatūrą

kaip vienas iš pirmųjų lietuvių poetų“ (1990.06.05).

Literatas Romualdas Skučikas pareiškė: „K. Trimako poezijos rinkinys — tai apibendrinta poetinė vizija apie Kristaus gyvenimo istoriją (...) Laisvojo eiliavimo posmuose ryškėja daugialypė, dramatiška ir filosofinė lyrinio subjekto išgyvenimų gama, atsiremianti į konkrečią Evangelijos mintį“ (*LK Mokslo Akademijos židinys*, Klaipėda, 1992).

Literatūrologė dr. doc. Irena Slavinskaitė savo filologinėje studijoje apie *Ieškančiojo pėdsakus* daro šitokią išvadą: „K. Trimakas *Ieškančiojo pėdsakuose* sukūrė originalią poetinio mąstymo struktūrą, pridėriną ją prie savo vidinės būties, skaitytojo, didžiosios esmės, išsakytos Jėzaus gyvenimo Evangelijoje. Asmeninė refleksija *Ieškančiojo pėdsakuose* sušildė didžiulės svarbos temą, pavertė ją grožiniu tekstu, poetine literatūra. Be abejo, K. Trimako *Ieškančiojo pėdsakus* galima perskaityti keleriopai, atsižvelgiant į skirtingas profesijų ir interesų sritis, bet tai yra literatūra estetiško žodžio prasme. Knyga

raiški ir kaip gimosios kalbos aukštos kultūros pavyzdys, rašytas lietuviu iševijoje. Tai knyga atvira visai lietuvių kultūrai“ (*Harmonijos formos*, p. 146).

Panaudodamas visą mąstymų tekstą, Lietuvos kompozitorių sąjungos narys Benjaminas Alekna yra sukūręs simfoninę kompoziciją solistams, mišriam chorui ir vargonams. Atskirų mąstymų tekstus panaudojo Angėlė Joknytė (o taip pat ir kiti) populiarioms giesmėms.

Ieškančiojo pėdsakų poetinių mąstymų tekstai buvo ir teleradijoje, ir lietuvių susikauptose programose. Knyga gaunama ir *Draugo* knygynelyje.

Vydūnas — tautos vaidila

Šio rašinio pavadinimas — tai vienas tų epitetų, kuriuos savo naujoje knygoje *Vydūnas* pateikė šio stambaus leidinio autorius Bernardas Aleknavičius. Gyvendamas Klaipėdoje ir dirbdamas žurnalisto-fotografo darbą, jis net 30 metų Mažajoje Lietuvoje ir kitur lyg kruopelės rinko ir kaupė šio mūsų filosofo, mąstytojo ir jo aplinkos nuotraukas, užrašus, atsiminimus, kol sudarė ir „Minties“ leidyklai įteikė jo parengtą

knygą — albumą. Talkino Lietuvoje veikianti Vydūno draugija, Mažosios Lietuvos kultūrininkai. Knygoje sudėtos gausios nuotraukos, ištrauktos iš Vydūno raštų, paties autoriaus tekstai.

Vilniuje, Rašytojų sąjungos klube surengtose šios knygos sutiktuose kalbėjęs Vydūno draugijos pirmininkas V. Bagdonavičius šį išsamų, visą Vydūno gyvenimą ir veiklą apimančią veikalą pavadino Vydūno enciklopedija.

Is Klaipėdos krašto kilęs rašytojas, istorinių romanų autorius Petras Dirgėla sakė, kad B. Aleknavičiaus knygoje taip pat atsispindi Vydūno etika. Jis siekė žadinti žmones, kad jie gyventų būdinėmis sielomis, patia didžiausia vertybe laikydami žmogiškumą, kurio šiuolaikiniam pasaulyje labai stokojama. Kitos tokios asmenybės, kurios skatintų žmones tobulėti, mūsų kultūroje nėra, išskyrus Vydūną, kalbėjo P. Dirgėla.

„Minties“ leidyklą direktorius A. Krasnovas sakė, kad sovietinės ir vokiškosios okupacijos laikais mūsų kartai buvo traukdoma susipažinti su Vydūnu ir jo veikalais, tačiau jo fenomenas traukė slapstytimi, šviete magiška šviesa. Ši nauja knyga padės giliau susipažinti su šio mąstytojo ir švietėjo gyvenimu bei veikla.

Savo paveiksluose prūsų, Mažąją Lietuvą vaizduojanti dailininkė E. Labutytė visų lietuvių vardu padėkojo autoriui ir leidėjams už išsamią, idomią knygą.

Vakara pajavairino to krašto jaunimo ansamblio „Viekaucinis“ atliekamos Mažosios Lietuvos žmonių senosios dainos.

Vakare dalyvavęs Akademinių Skautų sąjungos Vydūno fondo atstovas Lietuvoje Edmundas Kulikauskas pasakė, kad šio fondo lėšomis nupirktas 40 egz. knygos *Vydūnas*. Šios knygos nusiųstos Lenkijos, Karaliaučiaus krašto lietuvių bibliotekoms. Dar nemažai šių knygų nusiųsta į Čikagą, į Akademinių skautų sąjungos Vydūno fondą. Ten jų galima įsigyti.

Algimantas Antanas Naujokaitis

Sukaktuvinės Muzikos žinios

Vos porai savaitių likus iki Kalėdų savo skaitytojus pasiekė, visuomet nekantriai laukiamas, o ši kartą — sukaktuvinės, žurnalas *Muzikos žinios* Nr. 250

Atvertus žurnalo viršelį, papuolė pianisto, pedagogo Manigirdo Motiekaičio nuotrauka, dr. Danutė Petrauskaitė supažindina su mažai kam girdėtu Juozo Žilevičiaus suartėjimu ir bendradarbiavimu su Vydūnu. Prie straipsnio yra du J. Žilevičiaus rašyti Vydūno laišukai. Tie laišukai, rašo straipsnio autorė, liudija ne vienų metų Žilevičiaus ir Vydūno draugystę.

Kitame straipsnyje Antanas Polikaitis rašo apie Los Angeles lietuvių šv. Kazimiero parapijos choro veiklą. Choras, 1941 m. buvęs Bronės Starkienės įkurtas. Jam yra vadovavę bent keli muzikai. Nuo 1990 m. chorui vadovauja Viktoras Ralys. Raliui vadovaujant, nuo 1991 m.

chronologine tvarka parodyta to choro veikla ir išvardinti visi choro nariai.

Kitame panašiam straipsnyje (įterptas tarp sukaktuvinių), Pranas Zaranka pristatė „Southfield, Mich. isikūrusį Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos chorą. Choras buvo suorganizuotas Alfonso Kaspučio. Nuo 1986 iki 1995 m. chorui vadovavęs Vidas Neveauskas. Dabar pastovaus choro vadovo nėra. Parapijoje veikia vyrų kvartetas ir lietuviškos mokyklos „Žiburys“ chorelis.

Apie Lietuvoje gyvenanti kompozitorių ir dirigentų, šiais metais švenčianti 70-tą gimtadienį (gimė 1929 m.), Lionginą Abarių, rašo Vaclovas Juodpusis. L. Abarių nuo 1963 m. vadovavęs Lietuvos radijo ir TV valstybiniam chorui. Į dainų repertuarą neįnešdavo įtraukti ir tuomet nepageidaujamų kompozicijų, sukurtų M. K. Čiurlionio, J. Naujalo, Č. Sasnausko. Choras yra atlikęs ir Č. Sasnausko „Requiem“, o minint J. Naujalo 100-ąją gimimo sukaktį, giedoją jo sukurtas Mišias „Šventiausių Kristaus žaidimų garbei“. Susilaukęs daugybės priekaištų, 1981-aisiais metais, iš choro vadovo pareigų pasitraukęs, pedagoginį darbą tebedirba Lietuvos konservatorijoje (dabar Lietuvos muzikos akademija). 1991 m. L. Abariui suteiktas profesorius vardas, o 1995 m. apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 3-jo laipsnio ordinu.

Nuotraukose parodyti (kiti tik paminėti) ilgo amžiaus suilaukusių — sukaktuvinių. Su nuotraukomis: operos dirigentas, akompaniatorius, pedagogas Aleksandras Kuciūnas — 85 m., solistė Janina Nomeikaitė-Armonienė, operos solistas Stasys Citvaras — 90 m. ir operetės solistas Bronius Marijošius — 80 m. Be nuotraukų: muzikos mokytoja Bronė Variakojienė — 95 m., folkloristas dr. Jonas Balyš — 90 m. ir fagotistas Jonas Kaseliūnas — 85 m.

Glaustai ar kiek ir platesnio muzikinės veiklos aprašymo, nepažymint kokia proga, susilaukė lyrinis baritonas Leonas Sodeika, operos solistas Stasys Baras, koloratorinis sopranas Gina Čapkauskienė, vargonininkė Marija Mondeikaitė — Kutz, sopranas Alė Kalvaitytė, pianistas Darius Slavinskas ir dainininkė, kanklininkė Ona Daunoraitė-Armonienė.

Kadangi prie aprašomųjų asmenų nėra autorių pavardės, tenka spėti, jog tai bus atlikusi *Muzikos žinių* redakcija.

Išvardintųjų tarpe (tekstų suabejojti, ar čia tinkama vieta) yra itin stropiai, su profesine įvalga muz. Fausto Stroliaus paruošta, praėjusių metų *Muzikos žinių* numerio gaidų priedo „Tėviškė pavasari“, kritika.

Vargonininką, dirigentą, grojusį ne tik vargonais, bet fortepijonu, smuiku, kūręs muziką giesmėms ir dainoms Aleksandras Aleksis (gimė 1886 — mirė 1983 m.) prisimena ji pažinojęs ir su juo bičiuliavęs Antanas P. Giedraitis.

Straipsnyje „Talentingo muziko nebus“ dr. Boleslovas Zubrickas suteikia žinių apie suilaukusį 85 m. (gimė 1914 m.), Kaune šiais metais mirusį chorvedį, vargonininką, pedagogą Bendiktą Mačikėną.

Tais dviem ilgesniais straipsniais, pradėtas rašyti apie mirusius muzikus, seka ir kiti 18. Prie aprašymų ir jų nuotraukų. Nepamiršta paminėti ir 15 mirusių dainininkų.

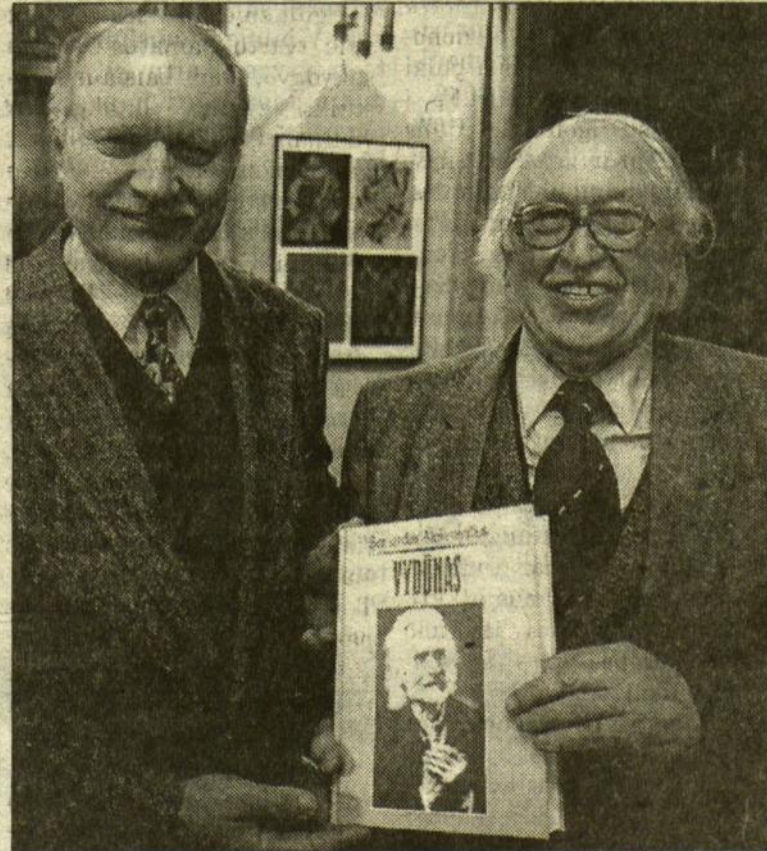
Artėjant prie paskutiniųjų žurnalo puslapių, Anatolijus Lapinskas pristato penkių knygų, nagrinėjančių Lietuvos chorų istoriją, autorių dr. Boleslovą Zubricką. Tų penkių knygų paskutiniąją — *Pasaulio lietuvių chorvedžiai*.

Kruopščiai surinktą (čia ir Lietuvoje) muzikinę kroniką paruošė Stasys Sližys. Gale paminėti muzikiniai leidiniai.

Žinia, pageidavimų bei pastabų visuomet galima surasti, bet ar viską būtų galima patenkinti ir įvykdyti, tai jau kitas klausimas. Norėjosi, kad apie pianistą Manigirdą Motiekaičį, kurio nuotrauka išspausdinta žurnalo viršelyje, būtų buvę ir aprašymas.

Kadangi šis žurnalo numeris yra sukaktuvinis, buvo galima tikėtis platesnės jo apžvalgos. Tuo tarpu žurnalo 20 puslapy, pasitenkinta tik pirmojo, išleisto 1934 m., numerio viršelio nuotrauka ir išvardinta žurnalo redagavusių redaktorių pavardės. Knietai pageidauti daugiau bendrinio pobūdžio, muzikinėmis temomis straipsnių, norėtusi matyti sistemingesnį rašinių sugrupavimą.

Muzikos žinias kartą metuose leidžia Šiaurės Ameri-

Knygos *Vydūnas* autorius Bernardas Aleknavičius (dešinėje) ir Akademinių Skautų Sąjungos Vydūno fondo atstovas Lietuvoje Edmundas Kulikauskas. Nuotr. Algimanto Žižūno

kos Lietuvių muzikos sąjunga. Nuo 1987 m. žurnalą redaguoja Kazys Skaisgirys ir Stasys Sližys.

Puikiai spausdinimo darba atlikusi *Draugo* spaustuvė, Čikagoje, gali tik didžiulius.

Žurnalo priede: duetas sopranui ir baritonui „Kūrenkit aukurus“. Muz. Faustas Strolia, žodžiai — Romualdo Kisieliūnas.

Muzikos žinias užsisakyti galima, rašant administratoriaus adresu: Antanas Giedraitis, 7310 S. California Ave. Chicago IL 60629. Prenumerata — 5 dol. metams.

P. Palsys

VAKARAS, SKIRTAS POETEI

Dešimtosios poetės Janinos Degutytės mirties metinės bus prisimintos š.m. vasario 14 d., penktadienį, 7 val. vak. Jaunimo centro kavinėje, Čikagoje.

J. Degutytės poeziją skaitys Lietuvos filmų aktorė Irena Leonavičiūtė, kuri Lietuvoje dalyvavusi ne viename literatūros vakare su šia poetė. Programą papildys fleitistė Giedrė Kazakauskaitė, akompanuojant muz. Ričardui Sokui. Vakaronę ruošia Lietuvių rašytojų draugija.